

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Marchionum Badensium & Hachbergensium - Cod. Karlsruhe 3293 II 10

Gamans, Johannes

St. Peter auf dem Schwarzwald, 1758

XXXI.

[urn:nbn:de:bsz:31-267058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-267058)

Philippo Ludovico Palatino, Ulrico Wurtembergico,
 Hassia Landgravio et aliis, qui cum, dum viveret, à
 concepta opinione diversis litteris dehortabantur,
 ipsius sortem miserari et deplorare non desisterunt.
 Tu, O Sancte Spiritus ducito nos in omnes veritatem,
 Deus autem, ejus verbum est veritas.

Uxorem habuit, ut supradictum, Elisabetham Comi-
 tissam Culenburgicam, qua post mariti mortem nu-
 psit Carolo comiti Zollerano, et post hanc Baroni de
 Hokenjaxen. ob. 1620. et suscepit ex hoc Jacobo Annam,
 qua nata est Hachberga 1587. 13. Jun. nupta Conrado
 Deccio Durlaci 1607. 14. Dec. ob. 1648. Ernestum
 Carolum natum 1588. 21. Jul. Hochberga, ob. eod. a. n. o
 19. Sept. Jacoben natam 1589. 24. Jun. Emendinga,
 qua fuit virgo piissima et modestissima, ab ipsa pri-
 ma aetate variis morbis oppressa, paucos dies sana
 peregit. ob. 29. Nov. 1625. caelebs apud Sororem Annam
 Comitissam Waldecensem. Ernestum Jacobum post-
 humum, nat. an. 1590. 24. Aug. ob. 1591. 2. Mart.
 vid. infra signum §.

XXXI. Georgius Fridericus Caroli filius est
 inter fratres minimus et ultimo natus, inde etiã
 ut tota hac genealogia factum, postremo loco refertur:
 tamen quia et familiam servavit et propagavit,
 et propter multa praeclara gesta inter ipsos merito
 primas fert. Natus est Durlaci 30. Jan. 1572. in
 arce Caroloburgica. obiit Argentina $\frac{14}{24}$. Sept. 1628.
 primum ex testamento paterno Dominus in Rœtelen,

et Badewiler, tandem altero fratre Ernesto Fide-
rico an. 1604. mortuo, omnium ditionum pater-
narum solus et unicus haeres sanguinis, quo anno
Marchionatus Badensis gubernacula suscepit Dur-
laci, et mense Aprili regnare capit, eum in locum
Aula augusta Sultzberga translata. Princeps hic
jam ab ipsa pueritia et à primis quasi incunabulis
varia fortuna est exercitus: nam puer ut plurimum
adversa valetudine afflictus exiguam longa vita
spem praebeuit: postea succrescentibus annis, et Bur-
gundia Italiaq; perlustrata, variis modis etiam ali-
quando veneno porrecto vita ipsius structa sunt in-
sidia; nihilominus eum servavit Omnipotens, et
plurimis aliis periculis liberavit. An. 1597. 2. Jul.
nuptias celebravit Caroliburgi cum Juliana Ursula
filia Friderici comitis Henigravij, quam cum an.
1597. 6. Dec. Hachbergam in assignatam sibi arcem
et ditionem se contulit. Inde an. 1599. aulam in
Sultzberg, ut paulo ante narratum, a. vero 1604.
post obitum Ernesti

§ 6. Anna Maria, Caroli filia nata 1565. 14. Aug. 1572.
5. Oct.

7. Elisabetha Caroli filia an. 1570. 27. Sept. obiit. Nus-
tinga apud cognatam Ursulam palatinam, Viduam
Ducis Würtemberg. ob. 1611. 6. Oct. sepulta Forzema.

Georgius Fridericus, qui familiam propagavit. Fride-
rici fratris Durlacum transtulit. an. 1614. mens. Apr.
conjux ipsius Dña Juliana Ursula, heroina ob pruden-
tiam, humanitatem, modestiam, benignitatem, affabilitatem,

praesertim vero ob singularem pietatem et plurimas praecel-
 ras animi et corporis virtutes omnium bonorum luctu,
 et summa totius Aula Caroloburgica tristitia in Christo ob-
 dormivit, cuius luctuosa mors, non dicam, finem, sed ma-
 gram mutationem prosperitati marchica attulisse multis
 prudentibus visa est. Nata fuit an. 1573. 28. Sept.
 Ed. an. 1614. 23. Oct. duxit secundam uxorem Agatham
 Comitissam Erpacensem Dni Georgij comitis ab Erpach fi-
 liam, pluribus quoque virtutibus praeditam, quae 1621.
 20. Apr. mortua est. In duobus hisce Conjugiis, maxime
 in primo magnam auctoritatem ob res praecelari ge-
 stas non solum in Germania sed apud externos etiam
 adeptus est, ita ut plurimi Magnatum prudentiam sin-
 gularem admirati, consiliis ipsius in gravissimis ne-
 gotiis usi sint. Quin imo Rudolphus II. Imp. ipsius ra-
 ra prudentia et nervoso dicendi genere diversis tempo-
 ribus Praga coram perspecto sumo cum persecutus honore,
 in primis cum an. 1600. propriis sumptibus cum satis
 magno Comitatu in Hungariam proficisceretur, et
 apud Canisium multa heroici pectoris specimina ederet.
 Postea inter aliquot Electores, Principes, et Status Im-
 perij confederatione Aula Suevorum an. 1609. inita,
 prudentiam suam singularem in Conventibus et Deli-
 berationibus ab unitis usque ad 1621. diversis in locis ha-
 bitis satis superque et saepius demonstravit. An. 1610.
 bello in Ducatu Juliacensi exorto cum exercitu uni-
 torum in Alsatiam profectus est, et aliquot oppidis pra-
 sertim Molskemio et Dackseim occupatis, Leopoldi
 Austriaci, et Episcopi Argentinenfis milites impedivit,
 ne suis in dicto Ducatu Juliacensi opem ferret.

Anno 1619. 1620. 1621. unacum Joachimo Ernesto
 Marchione Brandenburgico exercitum unitorum, quod
 ob Bohemos, qui Fridericum Electorem Palatinum
 regem elegerant, in armis habebant, duxit, et cum
 ipso diversa castra tam in Franconia, quam in Bris-
 goia, ac etiam ad Maenum et Rhenum locavit, donec
 an. 1621. in Aprili ipsa Unio summo cum dedecore Con-
 federatorum solveretur. Itaque tam levi momento so-
 luta Unione, et Palatino ex Regno Bohemia pulso,
 ipsosq; Palatinatu tam superiore quam inferiore ad
 Rhenum à Duce Bavaria in potestatem suam redacto,
 ex Hispanis, Italis, aliisque nationibus exteris, in nobi-
 lissimis Germania provinciis precipua loca in servitu
 redigentibus, ipse pro innata sua natura heroica,
 qua alieni Jugi impatiens esse solet, ditioribus suis
 marchicis prospiciendum putavit, et propterea suis sum-
 ptibus, quos ex Contributionibus Ministrorum et Subdi-
 torum largissimos collegerat, numerosum exercitum
 Equitum Peditumq; conscripsit, ac cum eo 15. Aprilis
 st. vet. 1622. adversus supremum seu generalem Ducem
 Bavaricum Comitem de Tylli, qui eo tempore cum suo
 exercitu in Reichsgoia et ad Nicrum fluvium castra
 locaverat, profectus est, tanto apparatu militari in-
 structus, ut similis in his regionibus non sit visus,
 sed cum, teste Livio, nusquam minus quam in bello
 eventus respondeat, et ut Seneca loquitur, fortuna
 belli semper ancipiti sit loco, id quoq; magnanimus
 hic Princeps expertus est; nam cum profato comite
 Tylli, cui Hispaniarum Regis Generalis Dux Corduba
 copias suas conjunxerat, ad Wimpinam praelio con-
 gressus, ab eo casus, fusus, et toto illo apparatu bellus,

quem infinitis sumptibus per plurimos annos instru-
 xerat, exutus est, occiso magno Duce Wurtembergico
 et plurimis aliis cum infima nota militibus. Com-
 missum est hoc praelium 26. Apr. 4. vet. an 1677.
 Tullius memorabili victoria reportata, eximius spoliis di-
 latus tantum Ferrorem universo Marchionatui incussit,
 ut nemo ferme esset, qui non de fuga cogitaret, quin imo
 Marchio ipse Dn. Georgius Fridericus amissa victoria
 simul parata ac sperata decora unius quasi hora for-
 tuna penitus eversa amisit, et ditiones suas in summa
 pericula deduxit, nam effi. sparsum militem iterum re-
 colligeret, secunda tamen vice fusus est, atq; ita etiam
 abunde illud expertus est, quod Tacitus Hist. scribit: /
 uno adverso ictu omnium languerant studia; itaque
 omnibus viribus exutus, et a propriis etiam amicis, quod
 cum ipsorum pace scribo: / desertus, bello nuntius remisit,
 et quia ante commissum praelium 17. Apr. omnes suos
 principatus et dominia filio primogenito Dn. Fride-
 rico cesserat, mense Junio Durlaco nocte discedens in
 artem Hochbergicam, quam contra hostiles insultus
 aliquot annis ante satis munitam reddiderat, se con-
 tulit, privatam vitam et solitariam acturus cum S.
 C. T. F. Q. I. C. N. C. F. Post ipsius discessum, et om-
 nibus in Marchionatu metu Ferroreq; completis Ba-
 varici exercitus milites cum Hispanis, Polonis, Croa-
 tis, Hungaris, et aliis populis barbaris Marchionatus
 S. Jul. invaserunt, et omnia latrocinis, incendiis,
 rapinis, depraedationibus, et cadibus miserime de-
 vastantes luctuosa crudelitatis suae vestigia ubique
 reliquerunt. Paulo post 26. Aug. sententia illa, cujus
 in Eduardo fortunato et ipsius filio Wilhelmo mentio
 fit,

fit, contra ipsum promulgatus est, ita ut in omnibus provinciis marchicis miseranda rerum facies appareret, et mare calamitatis in eas influxisse videretur, nam et hyberna milites in ea habuerunt, ac miseros subditos ad extremam paupertatem redigentes, de omnium nostrorum bonis ludere etiamnum hodie non dubitant. O Deus misericors propitiori aura nos respicere, et aurea pacis tempora largiri clementer non dedigneris. Annue O Princeps pacis. Cum vero Deus J. O. M. ex justa indignatione preces meas non exaudiret, sed an. 1674. in Aug. novus Bavaria Ducis exercitus Marchionatum infestaret, D. Georgius Fridericus Marchio salutem consulens Genevam se contulit, ubi satis tutum et securum reperit portum, sed non diuturnum. Uxor, ut supra retuli, habuit duas, Julianam Ursulam Rheingraviam, et Agatham Comitissam Erpacensem, ex priori ^{quing} decem, ex secunda vero genuit tres liberos, de quibus in sequenti ordine dicitur. Super induxit quoque etiam conjugem in etate debili, magis adjuvatorij quam sobolis procreanda causa, et propterea illam non ex Principum seu Comitum familia, sed de plebe, si sic loqui fas est, honesta tamen prosapia exortam, de qua, quia ex illa nullos liberos, praeter filiulam, quae in cunis mortua est, suscepit, plura scribere non refert. Liberi ex prima conjugee nati sunt:

1. Catharina Ursula. 2. Fridericus. 3. Anna Amalia. 4. Philippus. 5. Carolus. 6. Juliana Ursula.
7. Rudolphus. 8. Christophorus. 9. Anna Augusta.
10. Sybilla Magdalena. 11. Francisca. 12. Ursula Maria. 13. Francisca Sybilla. 14. Sophia Dorothea.
15. Ernestina Sophia.

Ex secunda vero suscepit 4. Agatham, 2. Annam,
7. Elisabetham.

1. Catharina Ursula, nata 1593. 19. Jun. uxor Ot-
tonio Landgravij Hassia, filij Mauritiij, nuptiis Capelis
celebrata sunt an. 1613. 24. Aug. Obiit Marburgi in
partu 1615. 15. febr. ibidem in templo parochiali una
cum partu, qui ulnis ejus inclusus est, sepulta 21. ejusd.
an. Princeps supra etatem prudentissima et ingenio-
sissima, lingua latina et graeca perita.

2. Fridericus, de hoc, quia familiam propagavit,
ultimo loco dicitur.

3. Anna Amalia, nata 9. Jul. 1595. Uxor Wilhelmi
Ludovici Comitis Nassau Saarbrücken, ducta an. 1615.

25. Nov. femina virtuosa.

4. Philippus, natus 1596. 20. Dec. ob. 1597. 14. Mart.

5. Carolus, natus 1598. 22. Maj. heroici et magna-
nimi pectoris Princeps, cui ob acutum et capax inge-
nium nihil difficile. An. 1616. positis literarum et
linguarum fundamentis, Galliam, Angliam et Bel-
gium peragravit an. 1617. Ex Belgio Durlacum re-
versus, ad Ducem Sabaudia & S. in regione bédemon-
tana, vulgò Piemont, ob Montferatum contra Hispa-
num belligerentem se contulit, et apud eundem mense
aliquot permansit an. 1619. et seq. sub patre militia
Gyrocina posuit, et in unitorum exercitu primum
Equites duxit, dux postea 2000. peditum factus est.

Anno 1622. Italiam, Siciliam, et Insulam Mal-
tam, ubi magnus ipsi honos exhibebatur, vidit.
An. 1622. in Germaniam reverso Parens serenissimus
iterum aliquot millia peditum cum Ducis imperio
dedit, cum quibus praelio apud Wimperam comisso

interfuit, et partes magnanimi ducis animose peregit.
 Post hoc praelium Venetas profectus est, et Reipublica sua
 obtulit officia, inde per Longobardiam, Ledemontium
 et Sabaudiam Galliam transiens rursus Belgium
 imprimis Hollandiam petiit, ibiq; Mauritio Urania
 Principe visitato paulo post Comitem Ernestum Mans-
 feldum, qui eo tempore in Frisia Orientali castra lo-
 caverat, secutus, ab eodem mille Equites suscepit re-
 gendes, atque ita an. 1623. rursus novum Ducis manus
 suscepit: Princeps litteris et armis excellentissimus,
 cujus prudentiam singularem, et praeclaras heroicasp;
 virtutes admiratus sum semper, et colui, longavaque
 vitam et exoptatum exitum omnium eorum, quae cum
 Deo fortiter ac prudenter aggressurus esset, cum omnib;
 bonis precatus sum, cujus voti testes esse possunt a quo-
 dam scripti versus sequentes:

Badensis Carolus, spes ingens altera Trojae,
 Strenuus, ingenium studio dum Martis et artis
 Excolit heroicum, et tentat superare labores,
 se Patri et proavis, et magnis Regibus aequat,
 Sollucitque preces populi in se vota que flectit.

Sed vota, eheu! irrita fuerunt; Deo enim J. O. M. in cujus
 manu sunt sortes nostra, aliter placuit. Nam postquam
 an. 1624. et 1625. exercitum gallicum, qui eo tempore
 contra Hispanum in Aetia pugnabat, secutus esset,
 et magna fortitudinis, praecipue singularis prudentiae
 specimina edidisset, jamq; in legatione honorificentis-
 sima ad M. Britannia Regem in Angliam proficisce-
 retur, Protonia Gallorum primo variolis dein ardenti
 febre correptus, ibidem 27. Jul. an. 1625. pie ac beate
 inter arduas preces et suspiria in Domino Salvatore

suo obdormivit, aetate Nestoris dignus Princeps, cuius
 prematurum obitum deflevi: Corpus Bononia longis
 itineribus Forzenam delatam, et monumentis avitis
 inpositum, 17. Nov. ejusdem anni vixit annos 27. menses
 2. dies 5.

6. Juliana Ursula nata 1599. obiit 1609.

7. Quodolphus natus 1602. 6. Jan. ob. 1605. ult. Maj.

8. Christophorus, natus 1605. 10. Mart. Hic quoque
 satis mature sub Patre militia Gyrocina posuit, pra-
 lioq; ab ipso ad Wimpinam comisso, in quo equites
 duxit: interfuit, et tam animose, fortiter et strenue
 se gessit, ut omnes singularem alacritatem et animum
 imperterritum admirarentur, factoz; in hac pugna
 et sequentibus verum fecit, quod puer adhuc decennis
 finita Literarum schola, et unacum Friderico magno,
 comite Rhenano, tunc temporis Constubernali suo,
 nunc apud Belgij confederati Ordines militante,
 martialibus exercitiis adhibitus promisit, dum proprio
 motu heroicis ^{in meo} hoc describentis presentia, in hac verba
 votiva erupit: Utinam cum aetate bello aptam,
 fuero consecutus, praelia et bella, qua futura sunt
 fiant, illiq; interesse mihi contingat, o quam fortiter
 et strenuum me prestabo! germanice sic: Wen Ding
 wadmi, inu Salvestershu guphsan sollan, so wolthuf
 Gumpen? Das ja guphsan, wan uf groß wadmi
 bin, inu Dastig jugh Dast, wir wost uf uinf, so tiefar
 saltan. Inde ad comitem Marsfeldis in Frisiam pro-
 fectus, sub fratre Carolo Turma Equitum profectus est
 1627. Ano 1624. apud Galliarum Regem aliquandiu
 Geneva apud Serenissimum Dn. parentem vixit. An. 1625.

Castra ducis Sabaudia secutus in Pedemontio contra
Hispanos fortiter pugnavit; inde in confederatorum
Ordinum Belgij ab eisdem in Regis Suecorum militia
venit, quod finem vitae ipsi attulit, mortuus enim est
in obsidione Ingolstadij 1632. ictu majoris tormenti,
quo caput à corpore abieptum est, eo ipso 20. Aprilis die,
quo Rex Suecorum paucis horis ante eodem fortuna ad-
versa impetu petitus, sed Dei providentia, equo tamen,
cui infidebat, perempto, servatus est: Quanti dicta regia
Majestas ob singulares et animi et corporis virtutes
eum fecerit, inde conijcere licet, quod nuncio de ipsius
casu audito exclamavit: Ter mille principes sese in hoc
principio amisisse, vixit annos 29. mensis. dies 4.
corpus exenteratum mandato Regis Augustam Vindel.
equestri exercitu delatum, ibiq; in templo repositum,
donec monumentis Porthemij comodi inferatur.

9. Anna Augusta nata an. 1604. 3. Martij
Sultzberga. obiit 1636. 2. Apr. puella bellissima.

10. Sybilla Magdalena nata 1605. 21. Jul. Durlaci.
uxor Johannis comitis in Nassau Saarbrücken, nu-
ptiis ibidem celebratis 2. Jun. an. 1629. princeps aul-
sarium virtutum et Musica insignis amatrix; obiit
Argentina 24. Dec. 1644.

11. Francisca nata 1606. 9. Aug. paulo post an.
29. eod. mense mortua.

12. Ursula Maria nata 1607. 3. Nov. obiit 22.
Dec. ejusdem anni.

13. Francisca Sybilla nata 1609. 4. Febr. ob. 2. Mart.
ejusdem anni.

14. Sophia Dorothea nata 1610. 14. Maij, piissima
obit 24. Oct. 1637.

15. Ernestina Sophia nata 1612. 26. Dec. ob. caelestis
4. Julij 1658.

16. Agatha nata an. 1615. 2. Sept. ob. 1616. 29. Junij.

17. Anna nata 29. Maij 1617. ob. 15. Oct. 1672. aet. 55.

18. Elisabetha nata 5. Febr. 1620. ob. 1692.

Ceterum Serenissimus Princeps Georgius Frid. huc uogz
victorum 18. Liberorum parens, et vita et annorum
satur compleverat, vivendo enim annos 65. menses 7.

dies 10. Argentina, extinctus febr. 1628. 14. Sept. re-
linquens inter filios solum Fridericum, cui, ut supra-
dictum, ditiones suas cesserat, superstitem heredem et suc-
cessorem.

XXXII. Fridericus Senior, natus an. 1594. 6. Jul.
qui factis fundamentis literarum in studiis, et exer-
citiis equestribus an. 1612. et 1613. Galliam, Angliam,
et Belgium perlustravit. An. 1616. uxorem duxit Bar-
baran Friderici Ducis Württembergici filiam, nuptiis
Stutgardia celebratis 21. Dec. novam nuptam vero 11. Jan.
an. 1617. magna cum pompa et solennitate Carolibur-
gum seu Burlacum deduxit. An. 1622. mense Aprili
patre cum exercitu suo contra Bavariacas et Hispani-
cas copias movente gubernatione totius Marchionatus
iure Primogeniturae ex cessionatione patris adiit, sed
paulo post, ut supradixi, parente separato, et toto Mar-
chionatu Badensi ei victore hostili exercitu miserè